

Webarchiválási konferencia

2020. december 2-án negyedik alkalommal rendezte meg az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) a „404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet?” elnevezésű, a webarchiválással foglalkozó konferenciáját.

Rózsa Dávid, a nemzeti könyvtár főigazgatója köszöntőjében kitért arra, hogy 2021-től az intézmény feladatát képezi a webarchiválás, amelynek jogi kereteit kidolgozták, megvalósítása az e nyáron létrehozott Webarchiválási Osztály feladata lesz. A 2017-ben elindult pilotprojekt nyomán az intézmény felmérte a munka jelentette kihívásokat, és tisztán látja a webarchiválás kereteit. Mindez széles együttműködési rendszerben valósul meg, amely nem hagyja figyelmen kívül a határon túli magyar kultúrát sem. Dr. Latorcai Csaba (közigazgatási államtitkár, Emberi Erőforrások Minisztériuma) a jelenkori kultúrában bekövetkezett változásra reflektált, amely az elmúlt évtizedben történt digitális fordulat eredménye. A webarchiválás lehetővé teszi, hogy a magyar kultúra online formái is átörökíthetők és megőrizhetők váljanak.

Az esemény jelentősége abban mérhető, hogy egység teremtődött a különbözőségben, mivel valamennyi előadás körbejárta a webarchiválás fogalmát, hogy választ adjon az online világ szülte kérdésekre, értelmezze a webarchiválás kontextusait. Az előadók ötféle lehetőséget kínáltak, amelyek több ponton kapcsolódtak egymáshoz.

Szóllás Péter (főosztályvezető, Emberi Erőforrások Minisztériuma) szerint az online formában közzétett kulturális örökség továbbörökítésének lehetséges módja a webarchiválás, nemzetközi sztenderdek figyelembevételével. A cél, hogy a hatályos jogszabályi feltételek, a technológia és a szolgáltatási formák megteremtésével bizonyos tartalmak megőrizhetők váljanak. Ehhez folyamatos monitorozás és szoftverfejlesztés szükséges. A *webarchiválás jogi hátterének kialakítása* című prezentációjában dinamikus folyamatként határozza meg a fogalmat, amely állandó megújításra

szorul. Az előadás további részében kiemelte a 2017-ben indult OKR-projekt keretében megvalósult webarchiválási pilot eredményeit, amelynek tapasztalatait felhasználva többek között akkreditált továbbképzések zajlanak, nemzetközi kapcsolatokat építenek. A jogszabályi előkészítés során az EMMI és az OSZK munkatársainak együttműködésével közös munkacsoport jött létre, a kormányrendelet kidolgozása folyamatban van.

Drótos László (témafelelős, Országos Széchényi Könyvtár) ugyanezt a dinamizmust érintette Az OSZK Webarchívumának újdonságai című előadásában. Összefoglalta a webarchiválás egyéves eredményeit, ami nagymértékben összefügg az OSZK szervezeti átalakításával. A webarchiválás három szerverrel valósul meg (webadmin, webarchívum, webharvest), 150 TB tárhellyel. Két nagy webarchiválást végeztek 2019 végén és 2020 nyarán, ezzel párhuzamosan februárban elindult az új honlap (webarchivum.oszk.hu), amely fontos és naprakész tájékoztatást nyújt szakembereknek és laikusoknak egyaránt. A legnagyobb nehézséget a közösségi média (Facebook, Instagram) megőrzésében látta. A bonyolultság abban áll, hogy az archiváló eszköz (arató robot) kifejlesztése képtelen lépést tartani az említett weboldalak változásaival.

Visky Ákos László (webkurátor, Országos Széchényi Könyvtár) előadásában (*Együttműködési lehetőségek a KDS-K példáján keresztül*) kitért arra, hogy a kooperációról való gondolkodás és annak kiterjesztése fontos adalék, ami jelentheti az OSZK és a regionális helyszínek közti együttműködést is. Ez garantálja a sokszínűséget, mivel minden térség bír azzal a kulturális specifikummal, amely hozzáad a munka folyamatához és eredményéhez.

Az együttműködés szükségességét tárgyalta Maczelka Árpád (projektkoordinátor, Országos Széchényi Könyvtár) is a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia (KDS) nyomán, amelynek kiemelt célja a nemzeti öntudatra nevelés, továbbá a nemzeti műveltség elsajátítása. *Mi is az a KDS? – avagy a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiáról*

röviden című felszólalásában rámutatott arra, hogy a felhasznált információk hitelességét az ágazati aggregátorok garantálják. A stratégia háttérét adó 1486/2015. (VII.21.) és 1404/2017. (VI.28.) Korm. határozatok célja, hogy a közgyűjtemények a kulturális örökség megőrzőiből annak első számú és forrásértékű megosztóivá váljanak, illetve értékrementővé a tartalmak új kontextusba helyezésével. A 2019-ben megjelentetett *Fehér könyv* módszertani útmutatóként szolgál a közgyűjtemények számára. Az ugyanebben az évben kiírt tenderen összesen tizenegy nyertes pályamű született, amelyek között szerepelt az egeri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtáré is.

Az intézmény munkatársa, *Szécsényi Orsolya* helyismereti könyvtáros előadásában (*Kapcsolódási pontok – webarchiválás és helyismeret a Bródy Sándor Könyvtár példáján keresztül*) bemutatta megvalósult pályamunkájukat (Heves Téka Digit pályázat). A megyei lakosság bevonásával olyan tudásanyag halmozódott fel, amely megteremtette a digitalizálás alapját. A pályamunka jól mutatja azt, hogy a kutatás során összegyűjtött címek a webarchiválás során is hasznosíthatók. A felhalmozott helytörténeti tudás a summajatirom.hu honlapon érhető el. További példa a *Városfoglaló* játék, amely Eger várostörténetét mutatja be a virtuális térben. A felhasználók játék közben kultúrtörténeti ismeretekkel gazdagodhatnak, miközben hozzáférnek a felhasznált szakirodalomhoz is.

Délután az elméleti megközelítéseket gyakorlati workshop követte, az egyes szoftvereket Drótos László és *Németh Márton* mutatta be. Kitértek a virtuális gép (VirtualBox) használatának előnyeire: lehetőség van különböző operációs rendszerek futtatására a Windows keretein belül, amely alkalmas tesztelésre. Beszéltek a WARC-formátumról, amely a webarchiválás során használt szabványos archiválási formátum, és bemutatták a következő szoftvereket, szolgáltatásokat: HTTrack, WAIL, ReplayWeb.page, Conifer, Webrecorder, Brozzler, PyWb. További tudnivalók és hasznos információk érhetők el a webarchivum.oszk.hu wikijében.

A konferencia videói és prezentációi – a korábbi évekhez hasonlóan – megtalálhatók lesznek az OSZK webarchívumának honlapján is: <https://webarchivum.oszk.hu/szakembereknek/404-not-found-workshop/>.

A gyorsjelentést az Országos Széchényi Könyvtár Olvasószolgálati és Tájékoztatási Osztálya készítette.

Forrás: <https://sg.hu/cikkek/it-tech/142667/jobban-vedhetik-majd-fotoikat-a-facebook-tagjai>

Kecskeméti Gergely
(Országos Széchényi Könyvtár)

(Válogatta: Prokné Palik Mária)